An Prouerbium iſtud:

PRIMA CHARITAS INCIPIT A SE IPSO:

Cum Sacris concordet ſcripturis, & eius quis ſit proprius, & germanus ſenſus ex eiuſdem

DOMINICI TVSCHI

REGIENSIS CIVIS QVÆSTIVNCVLIS

Quæſtio ſecunda.

Cenſuræ ſacroſanctæ Matris Eccleſiæ ſubiecta, vt eius illuſtrata lumine ſanctiſſimæ valeat conſecrari veritati ad Dei Trini vnius gloriam Amen.

Bononiæ, Typis Iacobi Montij. 1664. Superior. permiſſu.

PRÆFATIO

SI illi, qui naturales nostras præ oculis duntaxat habentes vires ausi sunt asserere: Quod proximum suum sicut se ipsum possit amare nullus, quæ, & qualis ipsa sit, nouissent, charitas, ita vniuersaliter, & indistinctè hanc vtiquè nō effinxissent conclusionem, quam à prædicto malè accepto non sine causa causam duxisse arbitramur prouerbio, quod pro indubitato sic, vt suprà, accepto omnium per ora voluitur, quod videlicet: Prima charitas incipiat à se ipso. Istud igitur illius tanquam causam, & fundamentum diluamus oportet, vt eo diluto horum quoquè penitus dilutus, ac obrutus maneat error, quia sicut à prauo supposito principio praua sequatur conclusio, eo sic de medio sublato illa corruat, consequens est: hoc autem an ita sit, prius quæramus, oportet, ne inani frangamur labore. Omnia autem qui potest, rei istius nobis præstet veritatem, vt ex nota ab eo facta veritate apud omnes quoquè exaltetur gloria, & nomen eius. Amen.

CVm breuiter à nobis inquirendum sit: Num vulgatum hoc prouerbium: Prima, videlicet charitas incipit à se ipso: diuinæ re vera iuxta sacrarum auctoritatem, scripturarum sit veritati concors; nec ne. Et ad claram, & stabilem huius vt valeamus resolutionis peruenire deliberationem, duo se nobis prius videnda offerunt, quorum primum est: Quomodo verba A SE IPSO INCIPIT in eo posita legenda, ac exponenda sint. Alterum verò: Quot modis hoc verbum charitas accipi possit.

Et circa primum: verba illa INCIPIT A SE IPSO duobus hisce videtur posse legi modis. Primo videlicet: Quod illa, quæ in nobis inest charitas, à nobis, à suo tanquam vero, ac proprio procedat, & pendeat principio, eò quia verbum istud INCIPIT in eo positum rei illius, de qua habetur sermo, originem, & prin-

cipium propria demonstret significatione: Secundo autem, quod charitas huiusmodi nosmet primo,& principaliter illius tanquam obiectum, terminum, & finem respiciat, processiuosquè illius in nos, illorum proprium tamquam scopum intendat, & terminet actus, quemadmodum re vera ita accipiendum esse, eorum videtur manifestare intentio, hoc qui vtuntur prouerbio.

Charitatis verò triplex est acceptio: Primo enim accipitur pro spiritu illo gratiarum almo in æterna Patris, & Filij permanente vnitate, qui & Deus est. *Io. p. c.4. n.8. & 16.*

Secundò pro Theologica illa virtute supranaturali à fide,& spe distincta, quam Deus ex immensa sua largitate, & gratia per Spiritum Sanctum suum in nostris dignatur infundere cordibus, vt eius medio eum, prout decet, diligere valeamus, *Io. p. dicto c. 4. n.7. & 19. Apost. ad Rom. c.5. n. 5. p. ad Cor. c. 12. n. 31. ad Colos. c.3. n.14. p. ad Tim. c.p. n.5. Pet.p. c.4. n.8. Prou. c.10. n.12. Mat. c.22. n.38. Mar. c.12. n.32.*

Tertiò pro extrinseco supranaturalis virtutis huius processiuo actu *Mat. c.25. n.38. & 40. Eccl. c. 7. n. 39. Isa. c. 58. n.7. Ezech. c.18. n.7.*

Si ergo ad prioris modi formam verba huius voluerimus accipere adagij: Quod videlicet charitas à nobis,illius tanquam processionis principio, & fonte procedat, & illud confestim, diuino non esse concors verbo manifestè depræhendimus, siuè charitatem non secundũ primam audemus dicere significationem (quia non tantum hoc exquirere, sed & excogitare maximum esset deliramentum, ac detestabilis error, cum sit nemo, ignorare qui possit, quod ab homine sanctissimus ille nõ procedit Spiritus,cum Patris,& Filij sit diuina processio) sed etiam si secundũ secundam, vel tertiam sumamus significationem hoc nobis expresè attestante scriptura, dum constanter affirmat: Quod non ex nobis, sed ex Deo est ipsa charitas *Cant. c.2. n.4. Io.p. d. c. 4. n.7. Apost. ad Rom. d. c.5. n.5. Mat. c.25. n.27. & 28. Mar. c.4. n.25. Luc. c.8. n.18.* & passim per vniuersa scripturæ loca, si autem ex Deo, & à Deo in nos prouenit, num à nobis principium sumens procedat, frustrà quæritur, quia ita sit, impossibile esse videtur *Isa. c.64. n.4. Apost. p. ad Cor. c.2. n.11. & 14. secunda ad Theß. c.3. n.5. Io. c.15. n.5.*

Nequè huic obstat, si dicatur, quod ipsamet experientia, qua nulla euidentior potest esse probatio, manifestè pateat, quod actus

actus

actus saltem charitatis à nobismetipsis, illorum tanquam priuatis, ac proprijs dignoscantur procedere principijs, cum nostrismet sensibus proprijs tanquã manibus contractemus, quod nosmetipsi re vera sumus, nostra qui ad libitum nostrum distribuimus bona pauperibus: illorum nuditatem nostris operimus vestibus; cibis reficimus lassitudinem: nostro eos recipimus hospitio, & cætera huiusmodi facimus, quæ omnia, & singula inter opera enumerantur charitatis, & tanquam talia à Deo nobis imputantur *Isa. c.58.n.7.& 10. Ezech.c.18.n.16. Mat.d.c.25.n.35.& 40.*

Quia responderi potest, quod operationes huiusmodi si à nobis ipsis, illarum tanquam proprijs, ac priuatis principijs merè procederent, non diuinæ tunc charitatis, sed puræ, & priuatæ nostrę essent moralitatis actus, qui etiam in Ethnico, & infideli cadere possunt, qui non semel, sed pluries cibos pauperibus dederunt, eos hospitati sunt, & nuditates eorum vestibus operuerunt, hi tamen dici non possunt veræ actus exercuisse charitatis, quia verè ex Deo est ipsa charitas, & nostræ est spiritualis glutinum adhæsionis cum ipso Deo, Christianæquè perfectionis vinculum, ipsiusquè exercitatio fidei *Io.p.d.c.4.n.7. 8.& 16. Deut.c.10.n.15. Apost. ad Colos.c.3.n.14. P.ad Cor.c.13.n.13. Primo Reg.c.18. n.15. Act. Apost.c 4.n.32. Iac.c.2.n.18.& 26. Ad Gal.c.5.n.6.*

Si verò à Spiritu Sancto, vel à supernaturali huiusmodi virtute per ipsum in nostris infusa cordibus, illarum tanquam naturali, ac proprio principio animam nostram ad huiusmodi emittendas operationes agente procederent, & penderent, tunc non puræ, & priuatæ essent nostræ moralitatis, sed veræ charitatis actus, illarum propterea formalis operatio index est manifesta assistentiæ ipsius Spiritus Sancti existentis in catholico viro, in quo illorum conspicimus formalitatem, quia actus eius est index potentię, cuius ille naturalis est actus *Io.p.c.2.n.5.c.3.n.24.c.4.n.12.& 13. Mat.c.7.n.18. 19.& 20.c.12.n.33. Luc.c.6.n.43.& 44. Iac. c.3.n.12.* qui ab inuicem infinito inter se distant spatio, quia à puris naturalibus nostris ad supernaturalia illa sanctissima immensum interest chaos, & infinitum dimensionis interuallum *Isa. c.55.n.9. Apost.p.ad Cor.c.12.n.11.c.15.n.10. ad Rom.c.8.n.14. Luc.c.16.n.26.*

Nequè quæ de ipsa dicta sunt experientia ab euidentia facti educta nostris ita esse demonstrante sensibus quidquam obstare viden-

videntur, quia nostræ si sensus carnis diuina capere non possunt. *Apost. ad Rom. c.8. n.5. & 7. P. ad Cor. d. c.2. n. 9. 11. & 14.* diuinorum sic indicationes a nostris non sunt sumendæ sensibus, sed à diuina reuelatione, & ex fide nostra, quæ est in verbo Domini *Isa. c.11. n.3. c.34. n.16. Io. c.7. n.24. c. 8. n. 15. c. 11. n.40. c.17. nu.8. Apost. p. ad Cor. d. c. 2. nu.13. & 2. ad eosdem c.5. nu.7. c.10. nu.5.*

Quod verò actus charitatis non à pura humana moralitate nostra, sed ab ipsa Dei procedant charitate ex eo patet, quia processiui actus a naturali suo non possunt non procedere principio, à spinis enim nequeũt produci ficus, vel ex rubo oriri vuæ, sed vnusquisque a propria, & naturali sua necessariò procedit, & pendet potentia *Mat. dd. c.7. n.18. c.12. n.33. Luc. c.6. n.43. Iac. c.3. n.12. Isa. c.61. n.11. Prou. c.8. n.18.* hi ergo si sunt charitatis actus, & charitas est ipse Deus, eius vel virtus, vt superius demonstratũ est, non à nobismet ipsis pront à nobis, à puraue moralitate nostra, sed ab ipso Deo, vel ab eius virtute procedant, consequens est, nõ ex præmissis solũ rationibus, sed ex sacræ expressa auctoritate scripturæ Domino sic *Ezech. c.11. n.19. & 20. & c.36. n.27. dicente: Et spiritũ meum ponam in visceribus vestris, & faciã, vt in praeceptis meis ambuletis, iudicia mea custodiatis, & operemini* (nobis tamen cũ eo simul semper pro nostra parte cooperantibus) *Apost. p. ad Cor. d. c. 15. n.10. Io. p. dd. c.2. n.4. & 5. c.3. n. 18. & 24. c.4. n. 12. 13. & 16.* quam veritatem *Apost. p. ad Cor. c.13. n.3. & seq.* in sui ipsius persona præfigurando nobis demonstrare volens sic ait: *Si in Pauperum cibos omnes meas distribuero facultates, charitatem autem* (à qua vt huiusmodi facultatum distributio veræ sit charitatis actus, procedat oportet) *non habuero nihil mihi prodest,* quia sine illa meæ purus remanet moralitatis actus, quæ nostræ duntaxat respicit decorem naturæ, & cuius gratia suum emittit opus, de quo & dicor recepisse mercedem meam, quæ humana est hæc gloria nostra, à qua ad sic agendum, & operandum inuitamur, ac re ipsa operamur *Mat. c.6. n. 2.* operum verò charitatis gloria à solo Deo est, à quo est charitas, à qua ipsa resultat gloria huiusmodi supereminentis operis *Io. c.5. n.44. Apost. p. ad Cor. c.4. n.7. c.p. n.29. & 31.*

Sic, & non aliter dicendũ esse videtur: si verba illa INCIPIT A SE IPSO iuxta secundam superius allatam accipiantur significatio-

catio-

cationem, quia in nobis quæ ineſt charitas in quacumque ex prædictis tribus illa ſumatur ſignificationibus non nos primò, & principaliter illius tanquam proprium reſpicit obiectum, & finem, eius nec proceſſiuos in nos ſic, vt ſupra, terminat actus, vt in nos prius, ſecundum illum naturæ affectum, quem in ſe quiſque habet, conuertenda ſit, vt plerique credunt. Nam ſi charitas primo loco ipſum reſpicit Deum, quem propter hoc ſuper omnia, & conſequenter etiam ſupra noſmetipſos diligamus, oportet, ſi primum hunc ab eo auferentes nobis vindicauerimus locum, non actus charitatis, ſed impietatis operantes impios, & ingratos erga maieſtatem ſuam noſmet exiberemus *Pſal.* 118. *n.* 21. *Ier. c.* 11. *n.* 3. 4. 10. *Dan. c.* 9. *n.* 10. *Oſe. c.* 4. *n.* 10. *Bar. c. p. n.* 19. 20. *&* 21. *Exod. c.* 20. *n.* 5. *Deut. c.* 6. *n.* 5. *Mat. c.* 22. *n.* 37. *&* 38. nequè huiuſmodi elidetur obiectio, ſi dixerint, quod non ab eo, ſed à proximo noſtro primum hunc nobis vindicamus dilectionis locum, quia ſi is Deum diligere non dicitur, nec diligit verè, qui proximum ſuum ſicut ſe ipſum non diligit *Io. c.* 15. *n.* 10. 12. *&* 17. *c.* 13. *n.* 34. *&* 35. *c.* 14. *n.* 21. *&* 24. proptereà, qui dixerit Deũ diligo, & fratrem ſuum non dilexerit ſicut ei mandatũ eſt à Deo, mendax eſt, & in eo non eſt veritas, nec charitas *Io. p. c.* 4. *n.* 20. *&* 21. *c.* 2. *num.* 4. *&* 5. *c.* 3. *num.* 24. Nullum autem à Deo mandatum habemus, vt noſmetipſos diligamus, ſed magis, vt noſtrum in nos cohibeamus affectum, & illum abnegemus, diuino vt obtemperemus mandato *Leu. c.* 17. *num.* 33 *Io. c.* 12. *n.* 25. *quod eſt, vt proximum noſtrum vt noſmetipſos diligamus, quia in dilectione proximi totam legem adimplemus*, non ſic, immo contra, ſi noſmet diligamus *Mat. d. c.* 22. *n.* 38. *&* 39. *Mar. c.* 12. *n.* 33. *Apoſt. ad Rom. c.* 13. *n.* 8. 9. *&* 10. *ad Gal. c.* 5. *n.* 14. qui enim alicui tantum dare iuſſus eſt, ſi ei plus dederit certè non deliquit, ſi minus autem, vtiquè deliquit, ſi ergo proximum noſtrum plus, quam noſmet dilexerimus, non peccamus forſan, ſi minus, vtiquè peccamus, niſi aliquod aliud maius obſtiterit præceptum, quo id non faciamus, vel facere non debeamus *Deut. c.* 12. *n.* 32. *Eccleſ. c.* 8. *n.* 5. *Prou. c.* 29. *n.* 27. *& c.* 13. *n.* 13. *Pſal.* 118. *n.* 4. *& Pſal.* 111. *n. p.*

Si præterea diceremus, quod charitas à Deo nobis infuſa eſſet, vt noſmet, vt iſti dicunt, primo loco diligeremus, fruſtra in hoc nobis infuſa, illa nec gratia, nec donum eſſe dici poſſet, quale

verè

verè eſt, eſſequè confitemur, ac confiteamur oportet, quia omnis homo vlla ſine præueniente, vel coadiuuante gratia, vel dono natura ſe ipſum re magis, quam alios diligit, immo quò magis de mundo eſt, ac illum diligit, ſe ipſum tantò magis re diligit, ac in ipſa dilectione ſe alijs anteponit, ſi ergo quo quis magis mundum diligit, alijs tantò magis ſe anteponit, & mundum qui magis diligit, procul magis à charitate recedit *Io.p.c.2.n.* 15. *et* 16. fruſtra etiam quæritur, num habeat in charitate primum, nullum qui in ea locum habet. Etſi diuinæ in nobis exiſtentis erga Deum charitatis actus ipſum diuinæ eſt voluntatis implementum, quæ cum in manu D. N. Ieſu Chriſti totius velut caput, & principium filiationis, & adoptionis noſtræ fuerit directa, & adimpleta *Apoſt. ad Rom. c.p.n.4. Ad Eph. c.p.n.5. Mat. c.14.n.36. Luc. c.22.n.40. Io. c.5.n.30. Iſa. c.53.n.10. c.44. n.28.* vt & nos, eius vti fratres, eam quoquè adimpleremus *Apoſt. ad Rom. c.8.n.29. Mat. c. 12. n.50. Mar. c.3. n. 35.* De ſe propterea vti capite prædicto Patrem alloquens ſic *Pſal. 39. n. 9. ait: In capite libri ſcriptum eſt de me, vt facerem voluntatem tuam Deus meus volui, et legem tuam in medio cordis mei*, eius ſic, vt conformes ſimus imagini, & in eodem libro deſcripti, & prædeſtinati & nos faciamus oportet *Apoſt. ad Rom. d. c.8. n.29. et ad Eph.* d. *c.p.n.4. Mat. d.c.12.n.50. c.7. n.21. c.21.n.43. Io.p. c.2.nu.6. et* 17. *Apoc. c.3. nu. 4. et 5. c.21. nu.27.* quam ſicut in eius ſancto delineatam, & expreſſam habemus mandato, *Ioſ. c.p.n.7. et* 8. *Pſal. p. n.2. Pſal.* 18. *n. 9. Prou. c. 6. n. 23. Bar. c.4. n.* 2. ſic eam in eius perfecto perfecte adimpleamus mandati adimplemento *Eccl. c.p.n.5. c.15. n.* 16. *Leu. c. 26. per totum Pſal.* 118. *n.21. et 51. Reg.p. c.15. n.11. 22. et 23. Reg.4.c.9.n.26. et 36. c.10. n.10. et 30. Ier. c.11. n.3. et 4. Io.p. c.2.n.24. c.3.n.24. c.5. n.3. Secunda ad Electam n. 6. Mat. dd. c.19. n.17. c.21. n.31.* quod noſtri erga Deum reſpectu dilectio dicitur, & obediẽtia, quę ſubſtantialiter in ipſo conſiſtunt facto *Sap. c.6.n.5. et 19. Io.p.c.3. n.18. Apoſt. ad Eph. c.4. n. 15. Eccl. c.15. n.* 16. idcircò ſicut ille, qui ea, quæ ſibi à Domino ſuo præcepta ſunt, actualiter facit, ipſa Domini ſui præcipientis implet obedientia voluntatem *Mat. c.21. num. 31.* Ille ſic, Domini ſui qui habet mandata, & ſeruat ea, eſt ille, eum qui verè diligit, illius quoniam vera implet dilectione voluntatem *Io. c.14. n.21. et 23. c.15. n.10. c.8. n.29. Mat. d. c.7. n.21. Eccl. c.2. n.18.*

Noſ-

Nostræ propterea erga Deum seruitutis,& adoptionis indoles, & index ipsa dicitur esse dilectio ,& obedientia *Eccl. c.3.n.p.* quia sicut sine illis huiusmodi esse non possumus, sic, quod ita simus, indicant manifestè *Io.c.13.n.35.& Eiusdem p.c.3.n.*10.14. *&* 15. quoniam ex illorum à nobis emersione, cuius nostrum sit quisque filius, & seruus, rectè conijcimus *Io.c.5.n.36.c.8.n.39.&* 41.*c.*10. *n.25.& 28.& Eiusdem p.c.2.n.4.5.24.& 29.c.3.n.* 8.*9.&* 10. *c.4.n.2.4.5.6.*7.8.12.13.*&* 16. Nam si Spiritus Sanctus, diuina qui est persona per actū diuinę spirata voluntatis à Deo nobis datur *Apost.p. ad Cor.c.3.n.16.c.6.n.19.* suā vt in nobis diffundēs charitatē *Ad Rom.c.5.n.5.* re ad agendū nos moueat,& agat *Agg.c.1. n.13.& 14.Ezech.c.11.n.19.Ad Rom.c.8.n.14.* in hoc certè sic nos mouet, & agit, non vt nostram, sed eius faciamus voluntatem, quia secundum se, & pro sua semper agit voluntate, quoniā Deus est *Apost.ad Eph.c.p.n.*11.*Mar.c.p.n.12. Luc.c.4.n.2. Io.p.c.4.n.8.&* 16. nostriquè etiam respectu secūdario nos sic mouet,& agit,quoniam bonus, vt & nos eius adiuti virtute ob nostram imbecillitatē cooperantes non erremus *Apost. ad Rom. d.c.8.n.26.Sap.c.9.n.18.* ad hoc, vt nostram abijcientes eius impleamus voluntatem, quia voluntas eius est semper bona, beneplacens, & perfecta, ac omnis origo, & causa boni *Apost. ad Rom. c.12.n.2.Deut. c.6.n.* 18. *Psal.* 50.*n.*20. *Psal.* 103.*n.28. Isa.c.66.n.* 12. 13.*et* 14. *Ier.c.7. n.23.* Nostra verò volubilis, & in eius adimplendis operibus vana, & inconstans, ac nostri omnis origo, & causa mali *Gen. c.3. n.6. c.6.n.5. Reg.p.c.* 15.*n.* 11.22.23.*et* 24.*Isa.d.c.66.n.3.4. et* 5. *Ier.d.c.7.n.22.23.et* 24.*Psal.*138.*n.16.*

Nos verò vice versa eius si serui sumus,illi vt re ipsa seruiamus, non nostram, sed eius oportet faciamus voluntatem, quoniam eiusmodi est forma seruitutis, vt seruus non suam, sed Domini sui impleat voluntatem *Pet.* 2.*c.* 2.*n.* 19. *Mat. c.* 8.*n.*9. *Luc.c.7. n.8.c.17.n.9.et* 10. non coactè quidem, quia spiritus Domini nostram non tollit, vel infirmat, sed conseruat, & auget libertatem *Apost.* 2. *ad Cor. c.* 3.*n.* 17. *Ad Gal. c.* 4.*n.* 31. sed nos nostram libentes eius voluntati subijcientes voluntatem *Apost. ad Eph. c.6. n.7. Ad Colos. c.p.n.9.et* 10. *Io.p.d.c.3.n.22.c.5.n.13.et* 14. *Act. Apost. c.9.n 6.et 7. Iac. c.* 4. *n.* 7. suam ex libera nostra adimplemus voluntate. Re autem vt formiter eius impleamus voluntatem, in eius adimplemento nostra tanquam agens forma non de-

bet inueniri voluntas, sed benè tanquam materia eius subiectiua, & obediens voluntati, quia alij vt formiter seruiamus, nostram abnegemus, eius vt actualiter faciamus oportet voluntatem *Isa. c.58. nu. 13. Reg.p. d. c. 15. nu. 22. et 23. Eccl. c. 4. nu. 15. Apost. 2. ad Cor. c.10. nu. 5. et 6. Sap. c.3. nu. 9. Mat. c. 19. nu. 17. c.26. n.39. Luc. c. 15. n. 29. c. 17. n. 8. 9. et 10. c. 22. n.42.* Propterea, Domini sui qui scit voluntatem, & eam actualiter non facit, meritò quidem multis vapulabit, quia non fecit, & scienter facere noluit: qui verò eam non facit, quia non cognouit, paucis quidem vapulabit, sed non immunis erit, quia sine dilectione, & obedientia veri, ac fideles non possumus esse serui *Luc. c.12. n.42. 43. 47. et 48. Prou. c.28. n.5. Eccl. c.19. n. p. Mat. c. 25. n. 27. et seq. Luc. c.8. n.18.* Nostra ergo si voluntas, nostri quæ in nobis est liberè agendi potentia, & principium, & cum qua in esse formali vnum substantia sumus, in operibus adimplendis charitatis se ipsam penitus abnegare debet, diuinam vt præcisè impleat voluntatem, quam præcisè in eius adimplemus obseruantia præcepti *Reg. p. c.15. n.26. Mach. p. c.3. n.6. Mat. c.6. n.10. c.18. n.36. Mar. c.14. n.36. Luc. c.22. n.42. Io. c.5. n.30. c.6. n.38. c.16. n.11. Act. Apost. c.21. n.13. et 14. Psal. 111. n.p.* De proximo autem nostro præcisum hoc habentes mandatum, vt eum non minori, sed pari diligamus amore *Mat. d. c. 22. n. 39.* quem sic diligentes in eius persona ipsum dicimur diligere Christum *Io. c. 14. n. 21. et 23. et Einsdem p. c.2. n.4. 5. 24. c.3. n.14. et 15. c.4. n. 7. et 8. 20. et 21. c.5. n.3. et secunda ad Electram n.6. Mat. c.25. n.40. et 45. Apost. ad Eph. c.6. n.6. et 7. Ad Colos. c.3. n.23.* de cuius corporis carne, & ossibus membra sumus *Ad Gal. c.6. n.30.* quæ in inuicē prout sibi, sollicita esse debent, quoniā omnes vnum in ipso sumus *Prima ad Cor. c. 12. n.25. et 26.* Si primos in nos charitatis dirigentes actus nostro nosmet proximo in ipsa præferamus charitate, præfato expressam inferimus vim mandato, dum prioritatem, & potioritatem in nos conuertentes amoris, nostræ erga proximū paritatem abnegamus dilectionis, quam abnegantes diuinum erga proximū, quantum in nobis est, destruimus mandatum; dum pro eo vt dicamus, sicut te ipsum, illud facto exponentes dicimus: post te ipsum *Prou. c.30. n.6. Deut. c.4. n.2. c.12. n.32. Eccles. c. 3. n. 14. Eccl. c. 18. n.5. c.42. n. 21. Ier. c.26. n. 2. Apoc. c. 22. n. 18.* Ille enim, quo nos nostro præferendos esse arbitramur, proximo, non cha-

charitatis, sed priuatæ nostræ est affectus naturæ, qui ideò, nostra quæ sunt, diligit, & amat, quia propriæ illius sunt illa naturæ, à qua procedit, & in qua subsistentiam habet, charitas verò, quę in nobis est, non nostra quæ sunt, sed quæ Dei, quærit, & amat, quia illa ex Deo est, & in Deo subsistentiam habet *Apost. p. ad Cor. c.13. n.5. Ad Philip. c.2. n.4. Io. c.15. n.17. & 19. c.17. n.14. et 16. & sua prima c. 4. n. 7. 8. 12. 13. et 16. et c.3. n.24.* charitas ergo, non quæ nostra, sed quæ diuina vult, eligit, & operatur, voluntas, quia non ex nostra, sed ex diuina procedit illa voluntate: malum propterea non operatur *Apost. ad Rom. c. 13. n. 10.* quia diuina, à qua procedit, voluntas malum non operatur, operari nec potest, quia omnis est illa fons, & origo boni, à qua malum scateat, impossibile est, quoniam ei exaduerso contraria est *Iac. c.3. n.11. Psal. 5. n.5. Mat. c. 19. n. 17. Mar. c. 10. n.18. Luc. c.18. n.18. Deut. c.23. n.7. secundò Paral. c.19. n.7. Iob. c.34. n.10. Prou. c.15. n.9. Sap. c.14. n.9. Eccl. c.15. n.21. Apost. ad Rom. c.9. n.14.* à nostra autem si procederet, malum vtiquè operari posset, *quia nostra semper in malum prona est ab adolescentia nostra Gen. c.3. n.6. c.6. n.5. c.8. n.21. Eccles. c.9. n.9. Ier. c.32. n.30.*

Voluit enim Deus, quod ad naturalis nostri erga nos mensuram amoris sua erga proximum nostrum vteremur charitate, vt sancto hoc perfectionis inter nos colligati vinculo mali nihil faceremus, sed, quod bonum est, sectaremur in inuicem, & in omnes *Apost. ad Colos. c.3. n.14. P. ad Thess. c.5. n.15. Ad Rom. d. c.13. n.10. Eccl. c. 28. n.8. & 9.* non quod ad valdè maiora sua nos non valeat efferre, & attollere charitas, quoniam infinitæ virtutis est *Cant. c.8. n.7. Exod. c.32. n.10. 31. & 32. Apost. ad Rom. c.9. n.3.* sed quia istius vsum ad illius mensuram ad pacem, & tranquillitatem inter nos perpetuò conseruandam sufficientem præcognouit esse Deus *Mat. c. 7. n. 12.* nam si mala, quæ nobis fieri nolumus nostro non fecerimus proximo, & bona, quæ nobis fieri volumus, illi fecerimus, nullum non solum re operabimur malum, ipso hoc nobis ostendente facto, sed & ipsa sacræ auctoritate paginæ attestantis, quod charitas nullum operatur malum, sed & plenitudinem per eam adimplemus legis, quod est bonum illud, quod à nobis exigit Deus *Apost. ad Rom. d. c.13. n.10. Pet. p. c. 4. n. 8. Mat. c.22. n.39. Ad Gal. c.5. n.14. Eccl. c.35. n.7.* si ergo in huius præcepti adimplemento diuinam totam adimplemus legem, cuius

implementum diuinæ est implementum voluntatis, diuinæquè implementum voluntatis ipsa est, quæ ex Deo in nobis est, charitas *Io. p. d. c. 4. n. 7. 8. 11. 12. 13. & 16. c. 5. n. 3. secunda ad Electram n. 6.* consequenter etiam, quod noster nobis naturalis præstat amor, à Deo in nobis infusa proximo nostro præstat charitas, ideò scriptum est, quod ea, quæ proximi nostri sunt, intelligere possumus ex nobismet ipsis, hoc est ex his, quæ noster nobis suggerit naturalis amor *Eccl. c. 31. n. 18.* quia, quæ nobis fieri ab eo incitamur, illi per Diuinum faciamus mandatum, & vice versa, quæ fieri nobis ab eo arcemur, illi nec faciamus oportet, ab hac ne quidem recedentes regula sic à Deo nobis præscripta, etiamsi proximus noster nobis iniuriam inferens pro parte sua hoc sanctum erga nos irritum reddidisset mandatum, quia primò ad hoc non propter nos, nec propter proximum nostrum, sed propter ipsum tenemur Deum, sibi complacentem nos sanctos sancta sua reddere charitate *Apost. ad Eph. c. p. n. 4. Leu. c. 20. n. 8. & 26. Luc. c. 6. n. 27. Eccl. c. 35. n. 7.* propterea sicut charitatis datio, & conseruatio purum est Dei donum, sic præuaricationis illius vltio soli est reseruata Deo *Ezech. c. 25. à n. 12. vsquè ad finem cap. Mat. c. 25. n. 40. & 45. Io. p. d. c. 4. n. 7. & 8. Apost ad Rom. c. 8. n. 35. c. 12. n. 19. P. ad Thess. c. 5. n. 15. secunda ad Eosdem c. 3. n. 5.* vult enim Deus, vt ab eo nobis mutuatam in alterutrum omninò insinuemus charitatem, vt in eius, vti filij, operemur similitudinem *Pet. p. c. 4. n. 8. Io. p. c. 3. n. 23. Sap. c. 12. n. 19. Mat. c. 18. n. 33. Luc. c. 6. n. 36.* quia illius actus christianæ est actus, & index filiationis adoptiuæ *Eccl. c. 3. n. p. Io. c. 13. n. 35.* propterea qui dicit: Deum diligo, & suum fratrem non diligit, mendax est, quia sicut proximum nostrum amando Deum amamus, eum sic odiendo illum odimus *Io. d. c. 13. n. 35. c. 14. n. 21. & 23. c. 15. n. 10. & sua p. d. c. 2. n. 4. 5. 24. 29. c. 3. n. 14. 15. 24. c. 4. n. 7. 8. 12. 13. 16. & 21.* vice verò versa nosmet magis odiendo ipsum magis amamus Deum: nos verò magis amando magis odimus illum *Mat. c. 10. n. 39. Luc. c. 14. n. 26. c. 17. n. 33. Io. c. 12. n. 25. Act. Apost. c. 5. n. 41. Iud. n. 23. Apoc. c. 22. n. 15. Isa. c. 38. n. 16.* quia quò magis noster in nos crescit amor, in deterius semper prolabimur, quoniã nostri omnis semper fuit, & est causa mali *Apost. 2. ad Tim. c. 3. n. 2. Deut. c. 32. n. 15. tertio Reg. c. 12. n. 27. & 28. Ier. c. 5. n. 28.* quò verò magis ille frigescit ad saniorem paulatim reuertimur viam *Prou.*

c. 3.

c.3.n. 12. Apoc. c.3.n.19. Apost. ad Heb. c. 12. n. 6.7.8. & 11. Psal.118.n.67. & 71. Iob c.22.n.29. Prou. c.18.n. 12. Eccl.c.p. n.2. 3. & 4. c.3.n.21. è contra verò ipsa quò magis crescit charitas ad proficuiora etiam semper magis adducimur bona, quia crescente virtute ipsius crescit virtutis opus. *Prou. c.10. n.12. Apost. ad Rom. d. c.13.n.10. P. ad Cor. c.13. per totum Isa.c.48.n.18.c.58. n. 11.* illa verò quò magis frigescit ad deteriora etiam semper cõuertimur mala *Mat.c.24.n.12. c.25.n.3. Apost. ad Thess. c.2.n.10. Io.p.d. c.3.n.14. & 15. Ezech. c.16. n.49. Apoc. c.2. n.4.* ex quibus semper magis elucescit, quod nostra in nosmet dilectio non charitas, sed naturalis est amor, quem in se quisque quantumuis malus habet homo *Mat. c.7. n. 11.* alias pagani nostra multò maiorem haberent charitatem, quia se ipsos plus diligunt, quam catholicus vir se ipsum diligat, eis propterea impossibile videtur, quod quis possit proximum suum diligere, sicut se ipsum, quæ nobis, vt magis clarescerет veritas, Dominus *Luc. c.6. n. 38. Mat. c.7. n. 2. c. 18. n. 33. & 35. c. 25. n. 40. & 45. Mar. c. 4. n.24.* de præmio loquens charitatis dicit: Qua mensura, non vosmet, sed alios mensi fueritis, remetietur vobis, quia charitas non in nos, sed in alterutrum conuersa est *Pet. p. c. 4. n.8. Io. p. c. 3. n. 16. & 17. c. 4. n. 11. 12. & 20.* non nostra, sed quæ aliorum sunt respicit, quærit, & amat *Apost. p. ad Cor. dd. c.10. n. 24. c. 13. n. 5. Ad Philip. c.2. n. 4.* frustra ergo quæri videtur num prima charitas à se ipso incipiat, cum non erga nos, nostraquè dari posse videatur. Cumquè præterea media omnia ad vltimum necessaria consequendum finem in ipsorum & ipsa computentur finium numero, quorum series eo est ordine disposita, vt prior immediatè successiuum posteriorem tangat, ac sic deinceps, donec ad eorumdem nouissimum perueniamus finium finem ita, vt inuicem sint inter se complexi, & cohærentes *Sap. c.8. n.p.* quorum sicut compositiua methodo à priori ad posteriora paulatim descendens per ordinatam immediatam progressionis illorum percurrit seriem, resolutiua sic à postremo ad immediatè superiora paulatim ascendens per compositiuæ conuersam progressionis illorum reuertatur seriem ita, vt si per eandem, per quam ratiocinando immediatè progressi sumus, non reuertamur, seriem, à recta, qua vti debemus, dicamur recessisse methodo. Sicut ergo diuinæ implementum voluntatis, quam in diuino perfectè adimpleri diximus

præ-

præcepto, compositiua methodo ipsius immediatus est charitatis finis, quia per ipsam à Spiritu Sancto in nobis diffusam illud adimplemus charitatem *Io. p. dd. c.2. n.4. & 5. c.3. n.24. c.4. n. 12. 13. 16. & 20. c.5. n.3. secunda ad Electam n.6. Psal. 118. n.32. & 35.* Resolutiua sic methodo charitas ipsius sit adimplementi diuini præcepti finis postulat ratio, quia sicut ab illa compositiuè descendit, sic resolutiuè in illam ascendendo recurrat consequens est, quemadmodum ergo per ipsam illud adimplemus, propter ipsam sic illud adimpleamus, oportet *Apost. p. ad Tim. c. p. n. 5. Prima ad Cor. c. 16. n. 14. Ad Eph. c.4. n. 15. Psal. 118. n. 127. & 128.* ad hoc vt resolutiua per eadem retrogrediamur, per quæ compositiua venimus methodo. Nam & ipse Deus, sicut est principium charitatis, sic & illius est ipse finis, quia illa vnde venit, illac recurrat cõuenit, propterea dixit: *Ego sum Alpha, & Omega, principiũ, & finis Apoc. c.22. n.13. Io. p. c.4. n.10. 11. 12. 16. 19. & 20.* Ille ergo, qui semet priorem, & potiorẽ facit charitatis finem, hos à Deo veros præconstitutos charitatis mente peruertens fines, miro quod ille ordine construxit, quantum in se est destruere conatur *Psal. 10. n. 4.* naturali propterea volentes affectu coæqualem nobis à Deo de mandatam, & obseruandam proximi nostri metiri charitatem se ipsos in ea proximo suo pręferentes errarunt *Mat. c.22. n.39. Mar. c. 12. n. 31. Luc. c. 13. n. 35. Apost. ad Rom. d. c.13. n. 10. Ad Gal. c. 5. n. 14. Iac. c. 2. n. 9.* errorisquè illorum potissima causa fuit, quia non à diuina virtute, & gratia, nequè à sacræ, vt debuerant, auctoritate scripturæ, quæ nostræ est lumen mentis, sed a suo sensibili affectu, humanæquè nostræ propensione naturæ fines sanctæ volentes definire charitatis, volentes errarunt, voluntariequè errantes, in diaboli se laqueis inuoluerunt, impossibilem statuentes nostri sicut nosmet ipsos esse proximi dilectionem *Mat. c.22. n.29. Mar. c.12. n.24. Apost. 1. ad Tim. c.6. n.3. secunda ad Eumdem c.3. n.14. & 15. secunda ad Theß. c.2. n.14.* Non naturales ergo affectus nostros, nostri nec adinuentiones capitis, se diuina nobis tradita debemus sectari verba, ex quibus nostri sunt eliciendi charitatis actus, nostræquè secundum ea dirigendi intentionis fines, quoniam illa nobis à Deo pro nostrarũ sunt proposita forma actionum *Isa. c.p. n. 17. & seq. vsquè ad 20. c.66. n.3. Ier. c.7. n.22. 23. & 24. Reg. p. c.15. n.11. 22. 23. & 24. Eccl. c.35. n.7. Mat. c.7. n.24. c.22. n. 29. Luc. c.6. n. 48 Io. c. 13. n.17.*

n.17. & sua p. c.2. n.5. c.5. n.3. Ad Electam n. 6. Iac. c.2. n.13. vt illis toto intendentes corde videamus, si eo comprehendamus modo, in quo à Christo Iesu comprehensi sumus, & ad destinatum prosequamur, ad brauium supernæ vocationis, quæ & funiculus, & vinculum est illud charitatis, cuius medio ad vltimum, ac verum nostræ attrahimur, & alligamur salutis finem D. N. Iesum Christum Saluatorem nostrum *Apost. ad Philip. c. 3. n. 12. & 13. Prima ad Cor. c.7. n. 17. & 18. 20. 21. & 24 Eccl. c. 5. n. 12. c.6. n.31. Prou. c. 4. n. 27. c. 16. n. 17. Ose. c. 11. n.4.* Idem propterea *Ose. c.14. n.2.* diuinorum nos adhortans obseruantiam verborum, eorum nobis proponens efficaciam ait: *Tollite vobiscum verba* Domini *& conuertimini*, quia in eorum ad eum conuertimur virtute, & efficacia *Psal.* 118. *n. 9.* nos autem ea obseruantes in eius attrahit funiculis, ac vinculis constringit charitatis *Ose. d. c. 11. n.4. Eccl. c.6. n.25. 30. & 31.* à quibus comprehensi, ac eis alligati à nemine inuiti exsolui poterimus, quia vinculum eius Christianę est vinculum professionis, & nostræ alligatura salutis *Apost. ad Rom. c.8. n.35. & seq. vsquè ad finem cap. Ad Colos. c.3. n.14. Eccl. d. c.6. n.31. Io. c.13. n.35. Luc. c.6. n.32. & 33.* Charitas ergo diuina si res est, ab ipso etiam nec mundo, humanoquè nec affectu nostro diiudicari potest, vel debet *Io. c.14. n. 17. & sua prima c. 2. n. 15. 16. & 17. Apost. p. ad Cor. c. 2. n. 11. & 14. Isa. c. 55. n. 8. & 9. c.64. n.4.* Ista ergo si inter se se sic, vt supra, sunt penitus diuersa, & ea, ad quæ ab vno inuitamur, ab alia arcemur, ex his quoquè bona fiat illatio ipsa prohibet ratio *Eccl. c.3. n.25. & 26.*

Nonnè mundus, & humana hæc natura nostra terrena ista nos inuitat amare bona? *Psal. 38. n. 7. Prou. c. 10. n. 15. Eccl. c. 31. n. 8. & 9.* versa verò vice sancta nos docet illa contemnere charitas? *Mat. c.6. n.25. & 32. c.19. n.21. 28. & 29. Io. p. d. c.2. n.15. Cant. c.* 8. *n.* 7. Nonnè mundus, & humana natura nostra nobis potius, quam alijs: alijs verò magis, quam nobis complacere sancta suadet charitas? *Apost. ad Rom. c. 15. n. p. & 2. Prima ad Cor. c. 10. n. 24. & 32. Ad Philip. c. 2. n. 4. & 5. Prima ad Thess. c.2. n.6. Exod. c.32. n. 10. 31. & 32.* Nonnè mundus, & natura nostra nos vim vi repellere docet l. sed & partus §. quæri ff. quod met. caus. Sancta verò charitas ei nec resistere monet? *Mat. c.5. n. 39. Luc. c.6. n. 27. & 28. Apost. ad Rom. c. 12. n. 19. Prima ad Cor. c.6. n.7.* Nonnè mundus, & natura nostram supra omnem alio-

aliorum nos docet diligere vitam? *Iob c.2.n.4.* ibi *pellem pro pelle, & cuncta dabit homo pro anima sua?* sancta verò charitas pro aliorum salute nostram nos docet impendere vitam? *Io. p. c.3. n.16. Apost. secunda ad Cor. c. 12. n.15.* Si ergo charitas, quæ in nobis à Deo infusa est, non ex mundo, non ex nobis, prout ex nobis, est, non ab humana hac natura nostra, sed ex ipsomet est Deo, & ab eo ex immensa eius in nos charitate, & gratia prouenit *Io. c. 14. n.17. & sua p. c.2. n.15. 16. & 17. c.4. n.7. 8. 10. 16. & 19. Apost. secunda ad Cor. c.4. n.7. secunda ad Theß. c.3. n. 5. prima Ad Eosdem c.3. n.12. Ad Rom. c.5. n.5.* neque nosmet, neque nostra, sed aliorum quæ sunt, respicit, quærit, & amat *Apost. p. ad Cor. c.13. n.5. c.10. n.24. Ad Philip. c.3. n.4. prima ad Theß. d. c.3. n.12.* qui consequenter ex hoc prouerbio tanquam ex maiori præmissione conati sunt deducere: Quod impossibile sit proximum suum amare sicut se ipsum, manifestare videntur, quod adhuc Dei non perceperint charitatem, quia charitas Dei est, vt non solum eius obseruemus præcepta, sed &, quod illa ad obseruandum non sint grauia existimemus *Io. p. d. c. 5. nu. 3. & secunda ad Electam n. 6.* quia Deus propter quam, & in cuius dilectione proximum nostrum amare debemus, ipsa est charitas *Io. p. d. c. 4. n. 8. et 16.* quæ, vt Sancta Mater Ecclesia canit: Est nobis in labore requies, in æstu temperies, in fletu solatium *Act. Apost. c. 5. n. 41. Apost. secunda ad Cor. c. p. n. 3. 4. et 5.* eis propterea, in quibus est, non impossibile, non graue, sed leue est, & iucundum proximum suum amare, sicut se ipsum, propter hoc tamen nō dicimus, quod caro, & sensus huic non recalcitrent amori, & non suaue, sed amarum eis videatur, sed cum hi, qui Christi sunt, iam crucifixerint carnem suam cum concupiscentijs suis, quid caro, & sensus concupiscat curam non habent, quia si iam non in carne, sed in spiritu sunt, non secundum carnem, sed secundum spiritum viuere debent, carnis, & sensus curam non habentes *Apost. ad Gal. c.5. n.17. 24. et 25. Ad Rom. c.8. n.9. et 13. c.13. n.14. Pet. p. c.2. n.11. c.4. n.1. et 2.* propterea proximum suum suauiter amant *Io. p. d. c. 5. n. 3. Mat. c.11. n.30. Psal.118. n.103. Ier. c.23. n.38. 39. 40.* Hinc est, quod hi, qui cum accidia, vel timiditate ad obseruantiam eorum, quæ nobis à Deo præcepta fuerunt, quasi ad ea non accedant, sed impingant, in ipsa adhuc charitate dicuntur non esse perfecti, quia charitas in se pœnam non habet, ideò vbi illa viget, indè

omne

omne foras emittit tædium, omnemquè timorem, quia in ambobus his pœna inest *Io. p. d. c. 4. n. 18. Isa. c. 54. n. 14. Num. c. 21. n. 5. & 6. Apoc. c. 21. n. 8.* prompta propterea, & hilaris diuinorum obseruantia præceptorum, perfectę est index charitatis commorantis in illa obseruantibus *Io. c. 13. n. 35. c. 14. n. 21. & 23. & sua p. d. c. 2. n. 5. & 24. c. 4. n. 12.* & perfecta charitas index est Spiritus Sancti permanentis in habentibus illam *Io. p. d. c. 3. n. 24. c. 4. n. 8. 13. & 16.* qui verò laborem fingunt in eorum esse obseruantia, sedi dicuntur adhærere iniquitatis *Psal. 93. n. 20.* quia sola huius rei suspicatio apud Deum est maximum opprobrium *Psal. 118. n. 39.* quia apud illum, & in illo, in quo sumus, mouemur, & viuimus, nihil est impossibile, nihil non leue, & non suaue *Act. Apost. c. 17. n. 28. Mat. c. 19. n. 26. & d. c. 11. n. 30.* propterea sicut nostra est ex Deo charitas *Io. p. d. c. 4. n. 7. Apost. ad Eph. c. 3. n. 16. & 17.* operationis sic illius nostra est a Deo promptitudinis, ac facilitatis suauitas, quia ex eius in nobis infusa charitate, quæ prius naturæ nostræ ardua, & impossibilia videbantur, tunc plana, leuia, & suauia videntur, quia ea in Deo amamus, amantes eorum asperitate, & duritia delectamur super omnem mundanam iucunditatem, quia in bono confortamur in potentia virtutis eius, & per ipsum in ipso possumus omnia *Apost. ad Eph. c. 4. n. 7. 15. 16. c. 3. n. 20. c. 6. n. 10. Ad Rom. c. 8. n. 39. Ad Philip. c. 4. n. 13.* non mirum propterea, si Deum super omnia, & consequenter etiam supra nosmet ipsos amare possumus: & proximum nostrũ sicut nosmet ipsos, quemadmodum ipse præcepit nobis, & hoc lætanter facere amemus in eius præcepti satisfactionem, & charitatis exercitationem, quæ sua semper est suauis, & amabilis natura, quia ex ipso est Deo, qui super omnia amabilis, & suauis est, omnia propterea facienda esse dicuntur propter eius mandata, quæ omnia etsi fecerimus, non tamen satisfecisse dici possumus, quia adhuc maiori obedientia, & laude dignus est *Eccl. c. 35. n. 7. c. 43. n. 33. & 34. Luc. c. 17. n. 10.* nam quod propter eius præcepta facimus, propter ipsum dicimur facere præcipientem Deum, propter quem id faciẽtes actum dicimur exercere charitatis *Io. p. d. c. 2. n. 5. c. 3. n. 7. & 24. c. 4. n. 12.* nobis autem non præcepit Deus, vt nosmet ipsos amaremus, vt nos amantes charitatẽ exercere diceremur, immo vult magis, vt naturalem nostrum cohibeamus amorem, tanquam ad exuperantiam potius, quam ad

 defe-

defectum pronum, à cuius exuperantia in nos omne egreditur malum *Gen. c.3.n.6. c.6.n.5.* ideò Maiestati suæ placet, vt ploremus, ieiunemus, nosmet affligamus, & mortificemus, ne à via sua declinemus, sed in charitate maneamus *Apost.p. ad Cor. c.9.n.27. prima ad Thess. c.p.n.6. & 7 & secunda ad Eosdem c.p. n.3.4. & 5. Iac. c.4.n.9. Psal. 125. n. 5. & 6. Luc. c. 6. n. 20. & 21.* E contra verò cum nostra in proximum nostrum dilectio natura potius ad defectum, quam ad exuperantiam prona sit, voluit Deus, vt eam ad nostri sustineremus æqualitatem naturalis amoris, cuius mensuram semper in cordibus nostris gerimus, nam cum nostrum nemo natura sibi inferat malum, si proximum nostrum, æquè ac nosmet amamus, amauerimus, nullum consequenter in eum committemus malum, nam si, quæ nobis fieri nolumus, alteri non fecerimus, nullam alteri iniuriam, vel malum inferemus, quia prędicta nobis fieri abhorremus, & hoc est, quod *Apost. ad Rom. c. 13. n.10. & ad Gal. c.5.n.14.* dicit, dum ait: *Quod dilectio proximi malum non operatur:* etsi quæ nobis fieri volumus, alteri quoquè fecerimus, cuncta, quæ ei fecerimus erunt bona, quia, quod bonum est, fieri sibi optat quisquè, sic autem facientes actus veros exercebimus charitatis, exercentes non malum sed bonum semper operabimur, etsi ergo velit, vt nosmet mortificemus, ne amore nostro in nos crescente a charitate excidamus, non tamen vult, quod talia proximo nostro faciamus, sed potius, vt illum egentem pascamus, lassum reficiamus, afflictum consolemur, quia in similibus similia nobis fieri desideramus, quod à nobis fieri suum Deus appellat refrigerium, quasi ipse sit ille proximus noster, qui à sua subleuetur miseria *Isa. c.28. n.12. & seq. Mat. c.7. n. 12. Luc. c.6. n.31. & 36. Tob. c.4. n.16.* propterea nobis testificatur, quod in se ipsum factum reputabit, quod vni ex minimis proximorum nostrorum fecerimus, etiam in minima re, vt ignorare nunquam valeremus, quanti huius æstimet obseruantiam præcepti *Mat. c.25. n. 40.* quod eius adimplentes amore diuinæ eius satisfacimus voluntati, quæ semper bona, beneplacens, & perfecta est: adimplentes suæ actus exercemus charitatis: exercentes ei in facto suo similes efficimur: facti autem: imaginis sui conformes dicimur esse filij, sicut, vt eiusmodi essemus, ab æterno ab eo prædestinati sumus *Apost. ad Eph. c.5. n. 17. ad Rom. c. 12. n. 2. ad Colos. c.3. n.14. ad Rom. c.8. n.29. ad Eph. c.p. n.4. Io. p. c. 5. n.3. secunda*

ad

ad Electram n.6. Sap. c.2. n.15. c.12. n.19. Si ergo Christus caput, & Dominus corporis eius, quod ipsa est Ecclesia, ac membrorum eius, qui singuli nos sumus, in hoc suo ab eo membra, sicut ei placet, constituta corpore, nobis præcepit, vt inuicem æquè, ac nos diligeremus, eo quod ex æquali huiusmodi amoris mensura, & pondere recta veri cuiusquè membri dignoscitur indoles, nam nostrum quisque ad eam, tanquam ad heracleum attritus lapidem, an Christi vera simus cognoscimur membra *Mat. c. 22. n. 39. & 40. Io. c. 13. n. 35. c. 15. n. 16.* Quinam ergo sumus, vt nosmet alijs velimus preferre membris? quis nobis super alia membra potioritatem dedit? an Dominum æmulamur? aut eo fortiores sumus, vt nouam inter eius membra constituamus legem? *Apost. p. ad Cor. c. 4. n. 7. c. 10. n. 22. & 24.* Si ergo ex expresso Dei mandato certò scimus, quod nostrę erga proximū nostrū pondus, & mensura dilectionis ad pondus, & mēsurā nostri erga nos debet esse amoris, cur ei minus amoris exsoluemus pondus, si ante Deum sunt abominatio huiusmodi inæquales mensuræ, & pondera *Prou. c. 11. n. p. c. 20. n. 10. & 23.* etsi scriptura solui nō potest *Io. c. 10. n. 35.* nonnè scriptum est, quod ea mensura, qua alijs mensi fuerimus remetietur nobis? *Mat. c. 18. n. 23. Prou. c. 16. n. 11. Isa. c. 28. n. 17. c. 27. n. 8. Mar. c. 4 n. 24. Luc. c. 6. n. 38.* etsi pro mensura charitatis, mensura beatitudinis datur, & Dei charitas est, vt eius præcepta seruemus, ea etiam qui magis seruabit, is beatior erit, propterea scriptum est: Quod *verè beatus est ille, qui in mandatis eius volet nimis Luc. c. 6. n. 38. Iac. c. p. n. 25. Io. c. 14. n. 2. & 23. c. 15. n. 12. & 17. et sua p. d. c. 4. n. 20. et 21. c. 5. n. 3. et secunda ad Electram n. 6. Psal. 111. n. p. quia victimis obedientia prafertur Reg p. c. 15. n. 22. Eccl. c. 4. n. 15. Ose. c. 6. n 6. Mat. c. 9. n. 13. c. 12. n. 7.* nostra propterea non prius recipit munera Deus, quam proximo nostro debitum dilectionis re persoluerimus pondus *Mat c. 5. n. 23.* ex quibus cuiquè inotescere potest, quanti apud Deum sit huiusmodi fraterna æquilibrata amoris pondere dilectio, nec immeritò quidem, quia si *in illius obseruantia vniuersæ legis pendet implementum Apost. ad Rom. d. c. 13. n. 10. ad Gal. c. 5. n. 14. Iac. c. 2. n. 8.* ex illius sic inobseruantia vniuersæ eiusdem pendeat præuaricatio legis, consequens est: quod ex pœnæ quoquè huiusmodi sequela peccati argui potest, quia Adæ ob eius nimiam præsumptionem à Deo recedenti non maledixit Deus: Cain verò à fraterna dilectionè

tanquam à tota recedēti lege maledixit Deus, & tunc Adæ generatio licet tota prçuaricatrix, in duas tamen scisa fuit partes, in gētes nempè à Cain malignitate institutas, & in filios Dei in sanguine Agni ab origine mundi occisi pro peccatis nostris, in figura iusti Abel, in cuius locum Seth positus fuit, vt huius magnum nunquam valeremus dissimulare præcepti pondus *Gen. c. 3. n. 17. c. 4. n. 11. 17. 25. et 26. c. 5. n. 6. et seq. c. 6. n. 2. et 4. Eccl. c. 33. n. 12. c. 41. n. 12. et 13. c. p. n. 28. Io. p. c. 4. n. 12. Apoc. c. 13. n. 8. c. 5. n. 10. et 12. c. 12. n. 11.* à quo sub impossibilis obseruantiæ prætextu recedentes hæretici, à tota ferè iam conspiciuntur præuaricasse lege, cuius vniuersalis præuaricatio mysterium certè operabitur Antichristi, tota enim abrogata lege, quid superest, nisi vt legislatorem negent? cuius negatio ipsa est characteris Antichristi impressio *Apost. 2. ad Thess. c. 2. n. 7. et 10. Io. p. c. 2. n. 22. Apoc. c. 13. n. 16.* conuertas ergo te ad Christum, & dicas: Domine Deus meus quid faciens vitam æternam possidebo? & audies dicentem: *Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex totis viribus tuis, et proximum tuum sicut te ipsum, et in his duobus mandatis vniuersa pendet lex, et Prophetæ: hoc ergo fac, et viues Mat. c. 22. n. 37. 38. 39. et 40.* Dirigat ergo corda nostra Dominus in charitatem Dei, & in condolentiam passionū Christi *Apost. 2. ad Thess. c. 3. n. 5. secunda ad Timoth. c. 4. n. 12. ad Rom. c. 8. n. 17. ad Heb. c. 10. n. 36. c. 12. n. p. & seq. Psal. 61. n. 6. Psal. 70. n. 5.*

Ea nec prædictis obstant, quæ de victu vni tantum sufficienti personæ obijciuntur, quem cum proximo dare non teneamur, sed illum pro nostra sumere debeamus salute, propter hoc confirmari videtur, quod prima charitas a nobis incipere debeat, quia non ex eo, sed ex hoc illud prouenit, quia si necessarium ad substentationem nostram a nobis voluntariè amoueremus cibum, illum alteri dando nobis mortem voluntariè inferremus, quod facere non licet, quoniam domini non sumus membrorum nostrorum, nec vitæ nostræ *Mat. c. 5. n. 36.* De Deo præterea malè sentiremus, quia si scimus, *quod illi de omnibus æqualiter cura est Sap. c. p. n. p. c. 6. n. 8. c. 12. n. 13.* existimare etiam debemus, quod sicut nobis ex sua liberalitate, & gratia prouidit, sic etiam faciet proximo nostro, si sibi bonum esse videbitur, sin minus: certè non sumus nos, qui cibum, quem Deus posuit in manu nostra, sumentes,

tes, ne nosmet occideremus, eiusquè diuinæ ne improperaremus prouidentiæ, occidimus illum, sed est Deus, qui vitæ, & necis est Dominus, qui vlterius noluit eius producere vitam *Sap. c. 16. n. 13. Deut. c. 32. n. 39. Tob. c. 13. n. 2. Psal. 29. n. 6.* Huiusmodi ergo cum assumptio cibi nobis pro nostra sit adeò necessaria conseruanda vita, vt si illam præcisè non sumamus, nosmet voluntariè occidamus, illius consequenter alteri datio nostræ cum sit assumptionis voluntaria priuatio, sub diuini etiam illa cadat prohibitione præcepti, consequens esse videtur, quia illum si alteri damus pro nobis illum assumere non possumus, quod cum ita sit, illa non charitas, sed peccatum sit ipsa manifestat ratio, si autem peccatum, nec charitatis nomen meretur, nec cum ea concurrere potest, vt illa vel maior, vel minor dicatur, quia peccatum, & charitas sunt sibi exaduerso contraria, exaduerso verò contraria se se perpetuò impugnant, & inuicem tollunt *Apòst. ad Rom. c. 13. n. 10. secunda ad Cor. c. 13. n. 4. Prou. c. 10. n. 12. Mat. c. 22. n. 38. & seq. Pet. p. c. 4. n. 8.*

Cum præterea probata virtute magis, quam simplici persuasione erudiamur *Sap. c. p. n. 3.* probataquè sit illa virtus, exemplis quæ constat a probatis viris nobis suppeditatis *Iac. c. 5 n. 10. & 11.* quæ ideò probata dicitur, quoniam experimenti contestatione constat *Io. c. 13. n. 15.* non exterum propterea ad hanc duximus esse materiam eximiam Sanctorum quorumdam in proximos suos hic recensere charitatem à sacris comprobatam literis, vt ex ea magis constet semper: Quod non est impossibile, sed leue, & iucundum in Deo amare proximum suum, sicut se ipsum, & quod charitas non nos primò, & principaliter, sed Deum respicit, & alios propter ipsum Deum *Io. p. d. c. 4. n. 20. & 23. Apost. ad Rom. c. 13. n. 8. & seq.* Inter sacras igitur legendas historias duo potissimum ab omnibus non admiranda solum, sed pro viribus nobis à Deo impertitis imitanda summæ inuenimus exempla charitatis, alterum veteris *Exod. c. 32. n. 31. & 32.* noui alterum testamenti *Ad Rom. c. 9. n. 3.* quæ & reuerenter suspicere, & toto corde venerari desinemus nunquam ob singularem, & summum illum, quo non posse putamus sanctissimæ maiorem inueniri dilectionis gradum. Alterum inquam in persona Moysis serui Dei omnipotentem illius maiestatem deprecantis, vt se potius è libro deleret viuentium, Israeliticum quam populum per vituli adorationem ab

eo

eo iam apostatam factum à sua repelleret misericordia, & salute. Alterum in persona B. Pauli Apostoli a Christo anathema fieri cupientis pro ijsdem Israelitis fratribus suis summũ salutis nostræ angularẽ lapidem Dominum reprobantibus Iesum Christum, vt ad eum conuersi verum eum Messiam, & æternam agnoscentes, & confitentes veritatem, æternam & ipsi consequerentur salutem. Quorum charitatis excessus ab omnibus ijs, lumen qui acceperunt fidei non attentè contemplari, ac etiam aliqua non in parte imitari ab ipsa exterum putamus esse charitate. Nam si cum peccatores essemus abalienati à Deo sic nos dilexit Christus, sic & nos alterutrum diligere debemus *Io. p. c. 4. nu.* 11. quemadmodum *Eiusdem p. c. 3. nu. 16.* Idem se expressius declarans ait: si Christus pro nobis animam suam posuit, pro fratribus nostris & nos animas nostras ponere debemus. Vt quid enim Christus cum adhuc infirmi essemus secundum tempus pro impijs mortuus est? vix enim pro iusto quis moritur: nam pro bono forsan quis audeat mori. Suam autem in nobis in hoc commendauit charitatem, quoniam cum adhuc peccatores essemus secundum tempus Christus pro nobis mortuus est. *Apost. ad Rom. c.5. n.6. 7. 8. & 9.* sic & nos pro incredulis vt credant, pro iniustis, vt ad iustitiam reuertantur, animas nostras ponere debemus: pro iusto enim quis moritur? si iustus cum Christo viuit, & nos, si modò & ipsi cum Christo esse perseueremus, cum ipso in ipso conuiuimus? Non enim pro oue, vel drachma, quæ in tuto est, sed pro ea, quæ deperdita est laborantes desudare debemus *Mat. c.* 18. *n.*12. *&* 13. *Luc. c.*15. *n.*4. 8. *&* 32. *Psal.* 118. *n.* 176. exemplum enim dedit nobis, vt quemadmodum ille fecit, ita & nos faciamus *Io. c.*13. *n.*15. *c.*15. *n.*12. *&* 13. quos enim Christi vrget charitas non quæ sua sunt, sed quæ illius tantumodo quærunt, & amant *Apost. p. ad Cor. c.*13. *n.*5. *ad Philip. c.*2. *n.* 30. quia, quam possident non ex eis, sed ex Deo est charitas *Io. p. c. 4. n.*7. 10. 11. *&* 19. *Luc. c. 9. n.* 55. illam ideò qui possident eius gratia, & liberalitate, neque tribulatione, neque angustia, neque fame, neque gladio, neque morte ab ea separantur, sed retro quæ sunt præteritorum obliuiscentes laborum ad ea, quæ potiora sunt, se semper extendunt ad destinatum donec perueniant ad brauium supernæ vocationis, quod in ipsa cursus consequimur meta *Apost. ad Rom. c.8. n.35. & 38. ad Philip. c.3. n.13. & 14.* quæ licet oculis

insi-

 61

insipientium videatur mors, non mors tamen, sed vita est *Sap. c. 3. n. 2. & 3.* nam etsi anathema fieri nil aliud sit, quam in hormam, seù destructionem dari, destructio autem nil in nobis aliud sit quam morsmet ipsa *Num. c. 21. n. 3.* in hoc autem destrui qui cupit, sua vt in morte destruatur peccatum, vt eo destructo, qui fecit illud inueniat vitam, non solum non peccat, sed quantum in se est destruit peccatum: destructo autem peccato morsmet ipsa, quæ peccati partus est, sit & ipsa destructa consequens est, quia vita, & mors inter se cum sint ex aduerso contraria, se se quoquè perpetuò oppugnant, & inuicem tollunt *Eccl. c. 33. n. 15.* propriẹ propterea desiderium destructionis, ipsum vt destruatur peccatũ, ipsius quod est causa mortis, non mortem, sed vitam operetur, oportet, quia altero contrariorum sublato, exurgat alterum necesse est. In sua ergo qui morte occidit peccatum non mortem, sed vitam, vt nos docet Christus, inuenit: dicens Animam suam qui perdit inuenit eam *Luc. c. 17. n 33.* quia in eius destructo morte peccato, & cum peccato destructa mortemet ipsa vitam inueniat, consequens est: & si quispiam contenderet, quod verbum istud: anathema fieri: in strictiori ibi deberet sumi significatione, per huiusmodi tamen exuperantiam actus charitatis sancti prædicti nequè quidpiam contra Deum molliti, malumuè quod est, operati fuissent, veritatemuè in mendacium commutasse, diuinæuè stabilimentum peruertisse prædestinationis illorum dicendi essent, quia sicut sapientia, & veritas malitiam, sic charitas peccatum operetur, impossibilè est, quoniam potius expellunt ea *Esd. 3. c. 4. n. 36. & 38. Sap. c. 7. n. 30. Prou. c. 10. n. 12. Mat. d. c. 22. n. 39. & 40. Pet. p. c. 4. n. 8.* nam si pœnas inferni, quæ peccantium sunt stipendia, & diuinæ vltiones iræ in hunc cuperemus finem, diuinam ne nos offenderemus Maiestatem, eam sicut re ipsa propter hoc non offenderemus, eius sic etiam non incurreremus indignationem, à gratia, vel electione excideremus, cur eas si cuperemus, ne ab alijs offenderetur iram meruisse, à gratiaquè, & electione excidisse dicendi erimus, si in vtroque casu eamdem Dei exquirimus gloriam, & honorem, & ad id faciendum eodem ipsius mouemur amore? *Apost. p. ad Cor. c. 4. n. 8. & ad Eosdem c. 13. n. 7.* dumodo ergo in proposito casu in alio non peccemus, etsi pœnas, quæ à peccato sunt, cupiamus, quarum maxima ipsa est diuinæ visionis priuatio, quæ hoc significatur anathematis nomine, nul-

lum

lum propter hoc huiusmodi facto committimus peccatum, sed potius (humana tamen quantum nostra patitur exiguitas) pijssimæ nos cum charitate conformantes Christi pro nobis peccatoribus peccatum, & maledictum se voluntariè constituentis, vt iustitia Dei efficeremur in ipso, cum tamen ipse se sic, vt suprà constituens nullum non dicam peccatum, & maledictum commiserit, quia innocentissimus, & impeccabilis erat, sed vtrumquè sic faciens summa charitate destruxerit *Apost. ad Rom. c.5. n.9. & 10. secunda ad Cor. c.5 n.21. ad Gal. c.3. n.13. secunda ad Tim. c.p. n.10. Pet. p. c.2. n.22. 23. & 24. Isa. c.53. n.6. 9. &* 10. sic & nos ea, quæ conuenit differentia pro alijs peccatum, seù maledictum in hoc sine peccato, & maledicto nosmet offerre, oblatosuè esse optare possumus, vt & ipsi iustitia Dei fiant in Christo ipsorum ad Deum conuersione, quia in conspectu eius, quod optimum est mente pertractantes nihil propter hoc mali ipso committimus facto, quia non nos, sed Deummet primò, & principaliter, à quo illa verè prouenit nostra respicit charitas volentem, vt eam in alterutrum insinuemus, & nostræ (quantum in nobis est) inuicem simus causa salutis, quia in nobis hoc sentire debemus, quod in Christo Iesu, quoniam corporis eius membra sumus *Apost. ad Philip. c.2. n.5. 8. & 17. ad Rom. c.12. n.2. ad Eph. c.5. n.2. ad Colos. c.p. n.24 ad Heb. c.5. n.8. & 9. Io. c.13. n.15. 17. & 34. c.15. n.12. c.3. n.16. & sua p. c.3. n.16. & c.4. n.7. 8. 9. 20. & 21. Pet. p. d. c.2. n.21. Mat. c.18. n.14. Luc. c.9 n.54. 55. & 56. Sap. c.12. n.19.* Hęc ergo Beati illi viri in domino contemplantes, nec non quod in pluribus magis, quam in vno glorificatur Deus, hanc ideò præ oculis habentes gloriæ illius maioritatem se ipsos perdi potius elegerunt, vt à pluribus vno eorum interitu saluis factis Deo maior gloria redderetur, quem & supernos, & super omnia amare, & venerari tenemur, & quem amantes, & venerantes quantumcumquè possumus nostro adhuc maiori amore, & veneratione dignum esse scimus *Io. c.11. n.50. & 51. Luc. c.17. n.10. Apost. p. ad Cor. c.10. n.33. secunda ad Eosdem d. c.13. n.7. Eccl. c.43. n.32. 33. & 34.* summæ huius, quantum in se erat, relinquentes exempla charitatis, vt quemadmodum sua omnimoda cum iactura ad Deum errantes reducere curarunt, ita & nos Deo suam in nos inspirante charitatem faceremus, vt eorum & nos essemus imitatores, sicut & ipsi extiterunt Iesu Christi, scientes, quod conuerti

qui

qui fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, saluabit animam eius, & multitudinem operiet peccatorum *Iac. c. 5. n. 20.* Sanctorum enim facta virorum in sacris fuerunt in hoc commendata scripturis, vt eorum & nos imitaremur exempla charitatis ad maiorem omnipotentis Dei gloriam, quod vt fiat, qui potens est, hoc efficiat *Apost. p. ad Cor. c. 11. n. 1. & 2. secunda ad Eosdem d. c. 13. n. 7. ad Philip. d. c. 2. n. 17. ad Rom. c. 15. n. 4. & 7. ad Heb. c. 12. n. 16. & 25. Iac. d. c. 5. n. 11. & 20. Iudith c. 8. n. 22. & seq. vsquè ad 30.* Hæc ergo si à magistris nobis à Deo datis, & commendatis tanquam æmulanda nobis proposita fuerunt, etiam dicendum videtur, quod prima à se ipso non incipiat charitas. Nequè obstat quod Apostolus *d. c. 9. n. 3.* dixerit: *Optabam anathema fieri &c.* quasi hoc de præterito quidem optauerit, tunc autem id tanquam malum desierit optare, quia si malum id cognouisset, hoc ibi penitus detestatus fuisset, vt fecit *Prima ad Cor. c. 15. n. 9.* non autem Deum de eius contestaretur veritate dicens: *Veritatem dico in Christo: non mentior: testimonium mihi perhibente conscientia mea in Spiritu Sancto &c. optabam anathema fieri &c.* nequè etiam in eadem perseuerasset deliberatione, pro alijs videlicet reprobus fieri, vt alij salui fierent, vt *secunda ad Cor. c. 13. n. 7.* attestatur dicens: *Oramus Deum, vt nihil mali faciatis, non vt nos probati appareamus, sed vt vos, quod bonum est, faciatis, nos autem vt reprobi simus.* Prædictis tamen ea obstare videntur, quæ de habituali passim dicuntur iustitia, & charitate, quia si, vt superius à nobis dictum fuit, huiusmodi ex Deo esset iustitia non vtiquè habitualis, sed naturalis esset appellanda, quia eam aliundè acquirat Deus necesse non habet, sed eam natura habet, & possidet, in eo ideò non habitualis, sed naturalis existens ex se eam naturaliter profert, quemadmodum terra ex se profert germen suũ *Isa. c. 61 n. 11.* nos verò, qui natura non iusti, sed iniusti, & peccatores sumus *Apost. ad Ephes. c. 2. n. 3.* eam natura non habentes ex nobis ipsis illam naturaliter proferamus impossibile est, sed illam vt habeamus, eam acquiramus, necesse est, habitus verò cum exercitatione, & frequenti acquiratur vsu, illius habitum vt acquiramus, vsus illius frequentia, & exercitatione illum comparemus, oportet, cuius medio euademus iusti *Io. p. c. 3. n. 7. Apost. ad Rom. c. 2. n. 13. Iac. c. p. n. 22.* sed huiusmodi iustitia nostra non naturalis, sed acquisita, & habitualis erit, quia naturalia non vsu, vel consuetu-

dine comparantur, non enim ab vſu, & conſuetudine videndi, & audiendi viſum, vel auditum acquirimus, ſed ab ipſa in nobis à natura ingenita facultate procedentia proferuntur, ſi ergo noſtra habitualis, diuina verò naturalis eſt, prout eſt verè, noſtra vna cum diuina, vt ſuperius dictum fuit, videtur eſſe non poſſe iuſtitia. Verum ex his ſic, vt ſupra, præmiſſis, ſi maturè perpendantur huiuſmodi non benè currit conſequentia, quia noſtra quatenus habitualis eſt, etſi ex nobis ipſis verè ſit iuſtitia, illam tamen abſquè ſanctiſſimo hoc diuino in nobis exiſtente, & voluntariè nos ad voluntariam illius agente operationem principiò minimè acquirere, & retinere valemus *Pſal.22.n.3. Pſal.85.n.11. Bar.c.5.n.2. Iſa.c.26.n.12. Apoſt p. ad Cor.c.12.n.11. ad Epheſ.c.4.n.7.* quia naturalia ſicut non aliunde mutuantes acquirere neceſſe habemus, ſed ab interna in nobis à natura ingenita facultate procedentia à nobis, ipſa poſſidentur natura, illarum ſic viceuerſa, quæ ipſa non poſſidemus natura, aliundè, vndè natura proueniunt; recipientes, eorum vſu, & frequentia habitum acquiramus oportet, quo ſic acquiſito illum poſſidere dicimur. A Deo ergo, à quo naturaliter ipſa effluit iuſtitia, iuſtitiam recipientes illius cooperationis vſu, & frequentia illam acquirere dicimur, ea autem ſic acquiſita iuſti efficimur, ſicut ipſe iuſtus eſt *Io.d.c.3.n.7.* cùm alijs ſuperius allegatis, & tunc quatenus habitualis eſt, ex nobis ipſis eſt verè, originaliter tamen à Deo in nos, vt ſupra proueniens ex ipſo eſt verè Deo, quoniã natura ex Deo eſt ipſa Iuſtitia, qui in nobis tamquam internum illius operandæ exiſtens principium nos ad illam cooperandam agit, & mouet, agens autem, & mouens facere dicitur, & facit verè, non coactè quidem, ſed vt ſpontanæè illam operemur *Apoſt. ad Rom. d. c.8. n.14. Io.p. c.4. n.12. & 13. Ezech. c.11. n.19. & 20. c.36. n.27. Iſa. c.26. n.12. c.57. n.17.* Nos verò ab eo ſic moti, & acti, illi ſi vſu, & frequentia cooperemur illam habitu acquirere dicimur, & acquirimus verè, negare tamen non poſſumus, prout negandum non eſt, quod illius acquirendæ internum ſit ille in nobis principium *Apoſt. ſecunda ad Cor. c.4. n.7. Io.c.15.n.5. Propheta* propterea *Pſal.17. n.24.* in ſpiritu contemplans diuinam nobis neceſſariam eſſe aſſiſtentiam ad noſtræ cooperationem iuſtitiæ, & ſanctitatis (non quod illa vnquã deficiat, ſed ne nos de nobis ipſis præſumeremus) ait: *& cũ eo immaculatus ero, & ab iniquitate mea me obſeruabo,* quia omnis noſtra

ſuffi-

ſufficientia ab eo prouenit,& noſtra ab eo pēdet iuſtitia *Io. d.c.15. n.5. Apoſt.2. ad Cor.c.3.n.5. c.9. n.8. & 10. p. ad Teſ.c.3.n.12. & 2. ad eoſdem c. 3.n.5. Bar. c. 5. n. 9.* alias inde multa ſequerentur abſurda, quorum vnum eſſet, quod ethnici ex ſe ipſis ſine ſanctiſſimo huiuſmodi principio iuſtitiam, & ſanctitatem acquirere poſſent, quod tamen alienum eſt ab ipſa veritate Domino *Iſa. c.43. n. 25. & 26. dicente : Ego ſum , ego ſum ipſe , qui deleo iniquitates tuas : narra ſi quid habes, vt iuſtificeris. Et Apoſt. ad Rom.c.3.n.26.* ait : *ad oſtenſionem iuſtitiæ illius, Ut ſit ipſe iuſtus iuſtificans eum,qui ex fide eſt : & Leu. c.11.n.44. c.20.n.8. c.21.n.11. c.22.n.32. Vos ſancti eritis, quia ego ſanctus ſum , & ego ipſe ſum qui ſanctifico vos,* neque nos iuſti, ſicut ipſe iuſtus eſt, eſſe poſſemus, niſi iuſtitia noſtra ab ipſius penderet iuſtitia, quia illarum nulla poſſet eſſe paritas, ſi à diuerſis orirentur,principijs inter ſe ſe infinitè ab inuicem diſtantibus . Propterea iuſtitia *Eccl. c.11. n. 17.* dicitur *datio Dei*, quia illa ab eo in nos prouenit : prouenieus *iuſtis*, ideſt illis, ei qui cooperantur *Io. d. c.3. n.7. permanet, & ſucceſſus illius vſq; in ſempiternum*, quia donatio Dei ex parte dantis indeficiens, & ſempiterna eſt, quoniā largitor illius huiuſmodi eſt, ex parte verò recipientis ſi iuſtis datur, & iuſti ſunt, qui operantur illam, dum operabuntur illam, eis in ſempiternum permanebit *Pſal.111. n. 3.6. & 9.* Nam ſi noſtri nouitas hominis mutua eſt ſpiritus Chriſti in nobis, & noſtri in illius ſpiritu permanſio *Apoſt. ad Rom. c.8. n. 9. Io. c.15. n. 4.* qua cum ipſo vnus efficimur ſpiritus *Apoſt. p. ad Cor. c.6. nu. 17.* ſic iuſtitia Dei in habituali noſtra, & noſtra in illius permanens vna duntaxat, non natura quidem, ſed Dei gratuito dono, dum ſic permanent, eſt iuſtitia , licetq; cognitione, reque inter ſe ſic diſtingui valeant, vt ex parte Dei dantis naturalis dicatur,ex noſtra habitualis : formaliter tamen eadem permanente vnitate re non ſeparantur, *in qua ex Deo ſi ſunt omnia Apoſt. 2. ad Cor. c.5. n.18.* quid in ea erit, quod ab eo non acceperimus? *ſi autem accepimus quid de nobis gloriamur , quaſi non acceperimus? Apoſt.p. ad Cor. c.4. n.7. Iſa. c.26. n.12.*

Hebręi propterea , qui illam , velut propriam à ſe ipſis habere putarunt, iuſtitiæ Dei non remanſerunt ſubiecti *Apoſt. ad Rom. c. 10. n. 3.* quia ſic putantes illius negabant eſſe donum, primique auctores pellagiani extiterunt erroris, qui omnia proprio tribuentes arbitrio Dei gratiam, & dona excludebant. Nam, & in no-

nobis habitualis dari poteſt,& datur continentia,illius tamen habitum ſine ſanctiſſimo hoc habere nō poſſumus principio *Sap. c.8. n.21.* quoniam illius eſt gratuitum donum *Apoſt. ad Gal. c.5.n.22.* illam autem ſi à nobiſmet ipſis habere valeremus, illius quomodo gratuitum eſſet donum? Si autem à nobiſmet ipſis illam habere non poſſemus, illius obſeruantiam quomodo adimplere valeremus in eius diuini ſatisfactionem præcepti? dicamus ergo oportet, quod ipſe quidem Deus eſt, qui non ſolum ſua nobis tribuit dona, ſed & nobis tamquam imbecillibus, ac vacuis viribus dat virtutem, & robur, vt ea operari valeamus, & his, qui non ſunt, fortitudinem, & vires multiplicat, quia reuera nos tamquam ex nobis ipſis etſi ætate florentes, & naturalibus validi viribus, ſi in proprijs noſtris confiſi fuerimus virtutibus, ſub humana hac noſtra cademus infirmitate, quia *à nobiſmet ipſis re ad hoc ſufficientes non ſumus Apoſt.2. ad Cor. d. c. 3. n. 5. cum alijs ſuperius citatis.* Si verò totam noſtram in Domino ponemus ſpem, *ipſa tunc ſpes in Domino poſita euadet fortitudo noſtra Iſa. c. 30. n. 15. Prou. c. 14. n.26.* & naturales has noſtras in ſupernaturales comutabimus vires, & pennas aſſumemus tamquam aquilæ, ſuper quas tamquam baſim incumbentes cæleſtem eorum virtute formabimus habitum *Apoſt.2. ad Cor. d. c.3. n.18. propterea in via Dei curremus, & non laborabimus; ambulabimus, & non deficiemus; fiducialiter gradiemur, & non impingemus Iſa. c. 40. n. 29. 30. & 31. Prou. c. 3. n.23. hoc tamen fiet* nō in noſtra, ſed in Domini Dei noſtri virtute *Prou. d. c. 3. n. 26. c. 4. n. 27. in fin.* noſtram idcirco nobis volens indicare nihilitatem, ne de proprijs noſtris præſumeremus viribus *Iſa. c. 41. n. 14. ait: Noli timere vermis Iacob, & qui mortui eſtis ex Iſrael, quia ego tecum ſum, & auxiliatus ſum tibi:* vt in auxilio eius ſpem noſtram ponentes, omnemque foras emittentes timorem perfecta eius firmati charitate ſciremus, quod tunc in ipſo ſumus, & ipſe in nobis *Io. c.15. n.7. & 5. & ſua p. c.2. n.5. c.3. n. 24. c. 4. n. 12. et 13. 16. et 18. ſi ſic ergo Deus nobiſcum eſt, quis contra nos? ſi nobis ſufficientes ſuppeditat vires, eas quis infirmabit? Apoſt. ad Rom. c. 8. n. 31. & ſeq. vſq; ad fin. cap.* hi autem ſi auſi fuerint dicere, quod ſuppeditatæ vires non ſufficiant, qui inſpector eſt cordis, intelligit, *animæ enim ſuæ ſeruatorem fallere nihil poteſt Prou. c. 24. n. 12. Ier. c. 17. n. 10. Sap. c. p. n. 6.* nam qui in pondere, numero, & menſura fecit, & facit omnia, ſciet etiam ſi

ſup-

suppeditatæ vires sufficientes fuerint necne. Huiusmodi ergo habitus non in puris nostris viribus, sed ex gratia, & in Dei nostri virtute acquiri dicimus, ac dicendum esse arbitramur, quia *nostra omnis à Deo sufficientia est Apost. 2. ad Cor. d. c. 3. n. 5.*

Ad ipsa igitur tradenda, percipienda, atq; instituenda præcepta charitatis prouerbij huius non tutam putamus esse legem, nam etsi eam vim, & firmitatem, quam illius verba sonant, quandoq; præseferre videatur, id non tamen a propria ipsius veracitate, sed aliundè in se prouenit, vt in exemplo superius proposito: De cibo ad substentationem vitæ vnius tantumodo personæ sufficiente, & necessario, ad quem sumendum etsi illum possidens se ipsum proximo suo præferre potest, & debet, id tamen, vt superius demonstratum fuit, non ab huius prouenit veracitate prouerbij, sed quia si is cibo illo, sic vt supra, sibi à Deo præparato, & ad suæ dumtaxat substentationem vitæ sufficiente & necessario illum alteri dando voluntariè se priuaret, sua etiam se voluntariè priuaret vita, cuius non ipse, sed Deus est dominus *Eccl. c. 23. nu. p. Deut. c. 32. nu. 39. Iob c. 12. nu.* 10. nemini ergo mirum videri debet, si in tali casu proximo suo quisque præferendus sit, prout etiam præferendus esset quotiescumque res, cuius primæ est indagandus charitatis actus à nobis non æquè ac nobismet ipsis proximo nostro communicari posset, quando videlicet ageretur de re à propria cuiusque dependente voluntate veluti de amando Deo, de fidei, & spei erga Deum integritate seruanda, de castitate, de obedientia Maiestati suæ præstanda, & de similibus, in quibus adimplendis proximo nostro nosmet præferamus oportet, non virtute quidem legis adagij huius, sed quia similia in proximum nostrum conferre non à libera, & absoluta nostra pendet voluntate: Non enim stat in voluntate, & potestate Petri, vt Paulus amet Deum, sed Pauli in Deum amor non ab alterius, sed à propria sua duntaxat procedit, & pendet voluntate, quia agendi principium in Paulo sui ipsius propria est, non Petri, voluntas, quia si facto dari posset, quod à propriâ, & libera Petri penderet voluntate facere, quod Paulus amaret Deum, sicut ipse à se ipso potest, vtiq; teneretur facere, quod Paulus amaret Deũ, æquè ac à se ipso amari debet, quia Deo quæ debita sunt, nobisq; salutiq; nostræ proficua, atque necessaria, æquè ac nobismet ipsis, nostro ex præcepto dilectionis velle debemus proximo, verum

quia

quia in puris viribus nostris ei talia factomet præstemus impossibile est, cum illorum adeptio re non ab alterius, sed à cuiusque propria liberè pendeat voluntate, quoniam suum, quisque ab alijs omnino distinctum, & separatum possidet agendi principium, quod liberum est cuiusque arbitrium *Eccl. c.*15.*n.*14.15.16.*et* 17. hinc est quod in similibus opere complendis prima à nobis ipsis dicatur incipere, & verè incipiat charitas, & in talibus huius lex adagij optimè currit, verax est, & germanum suum retinet intellectum, quia si illa reuera non, nisi exemplo, & doctrina proximo communicari queunt *Prou. c.*24.*n.*32. *Mat. c.* 5. *n.* 19. illa etiam vt quis facto ei communicare valeat, & cõmunicet, ea ipse prior perficiat, vt prius exemplo, deinde doctrina errantes, & insipientes corrigere, & instituere valeat, quia huiusmodi est probata illa virtus, quæ & facti proprij contestatione, & doctrina in audientis introducitur, & imprimitur animum, propterea, qui prius opere deinde doctrina alios docet magnus vocatur in regno cælorum *Sap. c. p. n.*3. *Iac. c.*2.*n.*13.*c.*5.*n.*10. *Mat. d. c.* 5. *n.*19. *Io. c.*5.*n.*36. *c.*10. *n.*38. in reliquis autem vbi non est par, vel æquiualens ratio prima non à nobis incipiat charitas, dicendum videtur, nam si quantò quis se maioribus subijcit necessitatibus, vt aliorum subueniat egentijs, tanto maiorem dicitur habere charitatem, & perfectiorem exercere charitatis actum *Mat. c.* 19. *n.* 21. *Mar. c.* 10. *n.*21. *c.*12. *n.*43. *et* 44. *Luc. c.*8. *n.*22. *c.*21. *n.*3. *et* 4.

E' contra verò, si facultatem qui habet, quanto magis ab alienis se retrahit subueniendo necessitatibus, sua vt augeat commoda, à diuina tantò longius dicitur recedere charitate *Io. p. c.*3 *n.*17. *Iac. c.* 2. *n.* 15. *Malach. c.* 3. *n.* 9. *et* 10. hinc consequenter patet quod hoc eodem, quo in his abutimur, in diuinis obseruandis præceptis rectè vtamur prouerbio, ad quæ obseruanda, si fieri potest, alijs sollicitiores nosmet exhibeamus, oportet, vt & infideles nequidquam, quod de nobis detrahant, inueniant, fideles autem ad Dei gloriam exempla sumant charitatis, si autem ita: datori gratiarum æterno æternæ reddantur gratiæ, cui laus, & gloria in æternum, & in sæcula sæculorum Amen.

FINIS.

Primæ Quæstionis.

Errata.	*Correcta.*
Pag. 7. lin.22. æternaquè	æterna quæ
Pag.15. lin.25. Eo sibi	Eos ibi
Pag.19. lin.27. cum vt Dominum	eum vt Dominum
Pag.25. lin.19. absq; co	absq; eo
Pag.29. lin.29. vt imitationem	vt ad imitationem

Secundæ Quæstionis.

Errata.	*Correcta.*
Pag. 7. lin.16. quia si is Deum	quia is Deum
Pag.10. lin.33. in principio. abnegantes	abnegamus
Pag 12. lin.28. cum	eum
Pag 15. lin.10. diuinorum	ad diuinorum
Pag.19. lin. 4. constituti	constituta

Vidit D. Carolus Goranus Pœnitentiarius, pro Eminentissimo, ac Reuerendissimo D. D. Hieronymo Boncompagno Archiepiscopo Bonon. & Princ.

Imprimatur.

Fr. Paulus Hieronymus de Garexio Sacræ Theologiæ Magist. & Vicar. Gener. S. Offic. Bonon.